

BILDANDET AV NATURRESERVATET OLKOSRÖJNINGEN I LUDVIKA KOMMUN

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad beslutskarta, bilaga 2, som naturreservat.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen skötselplanen för reservatets långsiktiga skötsel, bilaga 3. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

SYFTE

Syftet med naturreservatet är att bevara Olkosröjningen, den värdefulla livsmiljön sumpskog, våtmark och granskog på översilad mark, med dess typiska arter i gynnsamt bevarandetillstånd. Strukturer som död ved och gamla grova träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela naturreservatet. Besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

Syftet ska nås genom att:

- Skogen undantas från skogsbruksåtgärder och annan verksamhet som kan förändra eller skada de livsmiljöer och populationer av arter som är karaktäristiska för naturskog och våtmark.
- Besökande ska på plats finna information om området.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området.

A. Inskränkningar med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Det är inom naturreservatet förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark och vatten,
2. gödsla eller använda bekämpningsmedel,
3. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, radiomast eller annan anläggning,
4. avverka och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen.
6. uppföra permanenta jaktpass samt röja för sikt- eller skjutgator. Jaktgränser, stigar till jaktpass e dyl. får ej markeras permanent.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

1. sprida kalk

B Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken att tåla visst intrång inom reservatet såsom

1. utmärkning av reservatet och uppsättning av informationstavlor,
2. skötsel enligt till beslutet hörande skötselplan.

C Föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom reservatet

Det är inom naturreservatet förbjudet att:

1. skada växande eller döda träd och buskar, gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar,
2. framföra motordrivet fordon i terrängen

Föreskrifter under A och C ovan utgör inget hinder mot de åtgärder som behövs vid skötsel och förvaltning av reservatet samt för att tillgodose syftet med reservatet. Föreskrifterna utgör heller inget hinder mot åtgärder som krävs för normalt underhåll av vägar. Föreskriften under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÅL FÖR BESLUTET

Vården för biologisk mångfald

Olkosröjningen utgörs av ett granskogsområde beläget i en västslutning på mark med grundvattenytan nära marknivå. Några smärre berghällar öppnar upp den slutna skogen. Grundvattnet tränger upp i källor på flera ställen i området och översilar marken. En bäck som förgrenar sig i flera sidobäckar letar sig fram genom området och längs denna växer sumpskog. I väster övergår området i öppen myrmark med myrgölar i de centrala delarna.

Olkosröjningens naturtyper utgörs sammanfattningsvis av våtmark, sumpskog och granskog som påverkas av källor. Det varierade området ger goda förutsättningar för stor mångfald av arter.

Den epifytiska floran är intressant, dels på de gamla enarna i den öppna sumpskogen och dels på de äldsta granarna. Anmärkningsvärda arter på gran är bl. a gammelgranslav *Lecanactis abietina*, kattfotslav *Arthonia leucopellea* och grynig blåslav *Hypogymnia farinacea*. På lövträden, asp, sälg och rönn förekommer ovanliga arter som t ex blanklav *Eopyrenula leucoplaca*, brunpudrad nållav *Chaenotheca gracillima*, solfjäderlav *Cheiromycina flabelliformis* och korallblylav *Parmeliella triptophylla*.

Skyddsform

Olkosröjningen naturvärden är kopplade till skog som inte påverkats av sentida skogsbruk och våtmark. För att bibehålla och förstärka dessa värden krävs att området undantas från normalt skogsbruk. Områdets storlek och övriga nämnda förhållanden gör att bildande av naturreservat är den lämpligaste åtgärden för att långsiktigt bevara naturvärdena i området.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Det är ett angeläget allmänt intresse att skogsområdet bevaras. Vid avvägning enligt 7 kap 25 § miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet skall uppnås.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Skyddet av Olkosröjningen bidrar till att uppfylla det av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålet levande skogar.

Motiv till föreskrifter

I punkterna A1; A3 och C1 förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I punkt A2 och A4 förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i

skogsvårdslagen och skogsvårdsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Förbud mot motorfordon enligt punkt A5 omfattar inte uttransport av älg med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador. A5, A6 och C2 är även beslutade för att upplevelsen av tystnad och orördhet i reservatet inte ska gå förlorad.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Olkosröjningen uppmärksammades först av skogsstyrelsen i samband med att markägaren, Västerås stift, ville anlägga en skogsbilväg över våtmarken. Skogsstyrelsen, Thomas Husing, fann då våtmarken hade höga naturvärden samt att delar av det intilliggande skogsområdet borde klassas som nyckelbiotop. Kommunekologen i Ludvika kommun, Janolof Hermansson, inventerade området och fann flera skyddsvärda arter. Markägaren var inte enig med skogsstyrelsen om naturvärdena och ville inte klassa området som nyckelbiotop, vilket skulle ha inneburit skydd mot avverkning. Skogsstyrelsen och kommunen kontaktade då Länsstyrelsen för att diskutera ett varaktigt skydd för området. Länsstyrelsen ansåg att området hade så höga värden att det borde skyddas som naturreservat. Staten förvärvade området från Västerås stift 2005.

Vid remissomgången kontaktades Länsstyrelsen av Nils Holmdahl, Rikkenstorp, som forskar på orsnamn i Grangärde. Han förklarade att det föreslagna namnet Smaltjärnsröjningen inte var korrekt för naturreservatet. Smaltjärnsröjningen, som är namnet på fastigheten är ett nytt namn för området. Historiska kartor visar att området delvis har till hört en närliggande gård, Olkostorpet och att Olkostorpet hade en röjning, dvs svedjemark, med namnet Olkosröjningen, inom naturreservatet. Därför borde naturreservatet byta namn.

Länsstyrelsen har beaktat synpunkten och naturreservatet får därför heta Olkosröjningen.

Bergsstaten har meddelat att det inte finns några mineralrättigheter inom området, men att Sandvik Tooling AB har begärt undersökningstillstånd för området. Bergsstaten menar att naturreservatet inte bör bildas förrän ”undersökningarna lett fram till sådan kunskap om berggrunden att det kan bedömas lämpligt om miljöbalkens skydd är tillämpligt”.

Länsstyrelsen bedömer att naturreservatet ska bildas för området med hänvisning till de höga biologiska värdena i området. Om det visar sig att det finns en brytningsvärd mineralfyndighet i området får detta prövas i särskild ordning.

ÖVRIGT

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd mm enligt miljöbalken.

Detta beslut kungörs genom kungörelse i ortstidning. Beslutet får överklagas hos regeringen, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet. Dock skickas skrivelsen till Länsstyrelsen i Dalarnas län, 791 84 FALUN som måste ha fått skrivelsen senast tre veckor från den dag då kungörelse var införd i ortstidning. Annars kan överklagandet inte prövas

Av skrivelsen ska framgå vilket beslut som överklagas, exempelvis genom att ange diarienumret 511-1743-05, varför klaganden anser att beslutet är felaktigt och vilken ändring som önskas. Den som överklagar ska ange namn och adress samt skriva under skrivelsen.

Beslut i detta ärende har fattats av tillförordnad landshövding Inger Eriksson. I den slutliga handläggningen deltog även tillförordnad funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson, jurist Sven Ångquist, länsantikvarie Ulf Löfwall, samhällsplanerare Frida Rotberger, och miljöhandläggare Susanne Lundin, den sistnämnde föredragande.

Inger Eriksson

Susanne Lundin

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Beskrivning med registeruppgifter

Deltagande
Ulf Löfwall
Sven Ångquist
Frida Rotberger
Jemt Anna Eriksson

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET OLKOSRÖJNINGEN I LUDVIKA KOMMUN

SYFTE MED SÄKERSTÄLLANDE OCH SKÖTSEL AV NATURRESERVATET

Syftet med naturreservatet är att bevara Olkosröjningen, den värdefulla livsmiljön sumpskog, våtmark och granskog på översilad mark, med dess typiska arter i gynnsamt bevarandetilstånd. Strukturer som död ved och gamla grova träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i området och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

Syftet ska nås genom att:

- Skogen undantas från skogsbruksåtgärder och annan verksamhet som kan förändra eller skada de livsmiljöer och populationer av arter som är karaktäristiska för naturskog och våtmark.
- Besökande ska på plats finna information om området.

SKÖTSELOMRÅDEN; MÅL OCH ÅTGÄRDER

Skötselområde 1: Skog med fri utveckling

Beskrivning av området

Denna del består av skogen öster om våtmarken samt en den nordligaste delen med gammal skog väster om våtmarken.

I området växer en granskog i en västsluttning på mark där grundvattennivån ligger nära markytan. Det märks genom flera källor i området där grundvattnet sipprar fram och översilar marken.

På frisk mark är granen imponerande högvuxen. Många av träden är grova vid basen.

Skogen på fastmarken innehåller få lövträd, men det finns grupper av både björk och asp och enstaka rönnar.

Längs en bäck som förgrenar sig i området växer sumpskog. Sumpskogen som ställvis är öppen har en betydligt större andel lövträd, som björk, al och

sälg. Där finns även tämligen grova, trädliknande enar. Fältskiktet är frodigt med högväxande gräs

Den epifytiska floran är intressant, dels på de gamla enarna i den öppna sumpskogen och dels på de äldsta granarna. Anmärkningsvärda arter på gran är bl. a gammelgranslav *Lecanactis abietina*, kattfotslav *Arthonia leucopellea* och grynig blåslav *Hypogymnia farinacea*. På lövträden, asp, sälg och rönn förekommer ovanliga arter som t ex blanklav *Eopyrenula leucoplaca*, brunpudrad nållav *Claenotheca gracillima*, solfjäderlav *Cheiromycina flabelliformis* och korallblylav *Parmeliella triptophylla*.

Torrträd och lågor finns sparsamt inom hela skogen en del av dessa är grövre lågor med påväxt av bl.a ullticka.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Den naturskogsartade barrskogen ska bibehållas. Relationen död/levande ved skall utvecklas naturligt mot omkring 1/5.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Skogen skall lämnas för fri utveckling.

Skötselområde 2: Våtmark

Beskrivning av området

I väster övergår området i öppen myrmark med myrgölar i de centrala delarna. I våtmarken finns ett antal myrholmar bevuxna med gammal tallskog. I våtmarkens södra del finns ett gammalt dike som dock är så igenväxt att det inte längre har någon avvattande effekt.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Arealen öppna svagt välvda våtmark. ska bibehållas.

I området bibehålls täckningsgraden av de hydromorfologiska strukturerna gölar, strängar, tuvor och dråg.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Området lämnas för fri utveckling

Skötselområde 3: Skogsmark påverkad av skogsbruk.

Beskrivning av området

Området utgörs av ett område med ung (35-årig) tallskog, ett 4 ha stort hygge med frötallar planterat med tall ca 7 år, ett område med nyplanterad tall. Hygget avgränsas mot myren i öster av en smal skyddszon av gammal tallskog. I sydost finns ett område med yngre tallskog.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Fritt utvecklade barrskog där relationen död/levande ved skall utvecklas naturligt mot omkring 1/5

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Området lämnas för fri utveckling.

FRILUFTSLIV**Övergripande mål**

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela naturreservatet. Besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

Friluftslivet får inte medföra slitage på de naturvärden som finns i området.

Information

Informationstavlor sätts upp vid parkeringsplatsen. Information över området ska finnas på Länsstyrelsens hemsida. En informationsbroschyr över området bör tryckas.

Anläggningar*Tillgänglighet*

Olkosröjningen är beläget ca 7 km väster om Grängesberg. Vägen dit går från norr över Björnhyttan-förbi Saxberget mot Ljungåsen. Vid Ljungåsen delar sig vägen. Den västra vägen fortsätter mot naturreservatet. Efter drygt en kilometer finns en avtagsväg söderut som bör skyltas. Det är det sista avtaget mot naturreservatet. Efter 1,5 kilometer längs denna väg finns en gammal vändplan där naturreservatet börjar.

Från söder går vägen från Grängesberg mot Fjällberget, förbi avtaget mot skidanläggningen och vidare västerut. Vid Björudden finns en avtagsväg norrut mot naturreservatet. Denna leder till vändplanen som beskrivs ovan.

Parkering/information

Parkeringsplats för 2-3 bilar anläggs vid vändplanen som nämns ovan. Här är det även lämpligt att placera en skylt som beskriver naturreservatet.

Vägvisare

Det är önskvärt att vägvisare sätts upp vid sista avtagsvägen både från norr och från söder.

Stigar/leder/vägar

Leder eller stigar ska inte anordnas genom området.

TILLSYN DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Årlig dokumentation av förvaltnings - och skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder ska dokumenteras.

Uppföljning av skötsel mål

Uppföljning av skötsel mål utförs årligen av förvaltaren om inget annat är överenskommet. Lämplig metod utarbetas av förvaltaren.

Uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljning utförs av länsstyrelsen inom ramen för uppföljning av skyddad natur* .

Uppföljning av kostnader

Görs av den som ansvarar för skötseln. Avrapportering sker årligen till Länsstyrelsen.

SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Tabell med tidsplan

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Finans
Tillsyn av skötsel	Vart 5 år	Hela reservatet	Lst	Vårdanslag
Tillsyn av föreskrifter	Löpande	Hela Reservatet	Lst	Vårdanslag
Uppföljning av kvalitetsmål	Enligt program för uppföljning av skyddad natur*	-----	Lst	----->

* Nationellt utvecklingsprojekt pågår för uppföljning av värdefull natur. Projektets syfte är att fastställa strategi och metoder som gör det möjligt att bedriva operativ uppföljning av tillståndet i särskilt värdefull natur. Vid den regionala dimensioneringen av denna verksamhet kommer centrala rekommendationer att beaktas.

BESKRIVNING TILL NATURRESERVATET OLKOSRÖJNINGEN I LUDVIKA KOMMUN

BESKRIVNING AV RESERVATET

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Olkosröjningen
Diarienummer	511-1743-05
DOS nr	1004880
Skyddsform	Naturreservat
Kommun	Ludvika
Församling	Grangärde
Areal	58 ha
Lägesbeskrivning	Olkosröjningen är beläget ca 7 km väster om Grängesberg, norr om Norra Hörken
Markägarkategorier	Staten, naturvårdsverket
Förvaltare	Länsstyrelsen Dalarna
Naturtyper	Barrskog 40 ha, myr 18 ha.
Naturgeografisk region	Vågig bergkullterräng
Prioriterade intresseaspekter:	
Markslag	Sumpskog
Arter	Hotklassade arter

Natur

Olkosröjningen utgörs av ett 58 ha stort granskogsområde. Området är beläget i en västsluttning på mark med grundvattenytan nära marknivå. Några smärre berghällar öppnar upp den slutna skogen. Grundvattnet tränger upp i källor på flera ställen i området och översilar marken. En bäck som förgrenar sig i flera sidobäckar letar sig fram genom området och längs denna växer sumpskog. I väster övergår området i öppen myrmark med myrgölar i de centrala delarna. Skogsområdet omgärdas, förutom av myren, av ungskog och nya hyggen.

På frisk mark står granen högvuxen och den har verkligen en imponerande höjd. Många av träden är grova vid basen. Mycket tyder på att det finns ett skikt av gamla granar, men merparten av träden uppvisar inte anmärkningsvärt grova dimensioner. Skogens skiktning kan vara resultatet av ett tidigt skogsbruk. Skogen på fastmarken innehåller få lövträd, men det finns grupper av både björk och asp och enstaka rönnar. Sumpskogen däremot har en annorlunda sammansättning, med en betydligt större andel lövträd, som björk, al och sälg. I sumpskogen finns även tämligen grova,

trädlignande enar. Torrträäd och lågor finns sparsamt inom hela skogen en del av dessa är grövre lågor med påväxt av bl.a ullticka.

Sumpskogen, som ställvis är öppen, med frodig vegetation av högväxande gräs. Vegetation går mot intermediärt kärr eller rikkärr. Den epifytiska florán är intressant, dels på de gamla enarna i den öppna sumpskogen och dels på de äldsta granarna. Anmärkningsvärda arter på gran är bl. a gammelgranslav *Lecanactis abietina*, kattfotslav *Arthonia leucopellea* och gryng blåslav *Hypogymnia farinacea*. På lövträden, asp, sälg och rönn förekommer ovanliga arter som t ex blanklav *Eopyrenula leucoplaca*, brunpudrad nållav *Chaenotheca gracillima*, solfjäderlav *Cheiromycina flabelliformis* och korallblylav *Parmeliella triptophylla*.

Skogen torde vara mycket intressant både för den lägre faunan och fågellivet. Den tretåiga hackspetten häckar i skogen. Vid ett besök har gråspett, göktyta och duvhök observerats.

Kultur

Olkosberget är ett lägre berg väster om Fjällberget, norr om Örtjärn i södra Grangärde. Området är rikt på sägner om stora fyndigheter av kopparmalm som räddes om av bergråa eller skogsråa.

Olkostorpet som låg på Olkosberget är sedan länge borta, men enligt den gamla kartan från 1805 ligger Daniel Danilelssons Olkos rödja inom naturreservatet.

Källor

Holmdal, N och Littmark H. Paljacka Pajso och Mylimak – Grangärde finnmark och dess ortsnamn

Husing, Thomas, muntligen 2006 Skogsstyrelsen i Ludvika

Holmdal, N muntligen 2005, Rikkenstorp, Grängesberg

Hermansson, Janolof, muntligen 2005, Ludvika kommun, Plan och byggkontoret.